

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор НРЗВО “Кам’янець-
Подільський державний інститут”
Мар’ян ТРІПАК
Наказ від «30» вересня 2025 № 277

СПЕЦІАЛЬНИЙ ОСВІТНІЙ КУРС ЗА ПРОГРАМОЮ

“Фінансова грамотність”

Розглянуто і схвалено на
засіданні Вченої ради інституту
Протокол № 2 від 30 вересня 2025р.

м. Кам’янець-Подільський, 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
спеціального освітнього курсу за програмою
“Фінансова грамотність”

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія
(протокол від 03 вересня 2025 року № 2)

В.о. завідувача кафедри

Ірина ГУМЕНЮК

Координатор
сектору підвищення кваліфікації

Людмила ГРУШЕЦЬКА

Проректор з науково-педагогічної роботи
НРЗВО КПДІ

Олександр ЛАВРУК

Спеціальний освітній курс за програмою “Фінансова грамотність”
РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО НРЗВО “Кам’янець-Подільський державний
інститут”, _____._____ 2025 р.

РОЗРОБНИКИ СПЕЦІАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО КУРСУ ЗА ПРОГРАМОЮ:

1. Мар’ян ТРІПАК, д-р екон. наук, професор, ректор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування імені С. Юрія Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти “Кам’янець-Подільський державний інститут”, академік НАН вищої освіти України.
2. Андрій ТИМКІВ, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти “Кам’янець-Подільський державний інститут”.
3. Ірина ГУМЕНЮК, канд. екон. наук, доцент, в. о. завідувача кафедри фінансів, обліку та оподаткування ім. С. Юрія Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти “Кам’янець-Подільський державний інститут”.

ПЕРЕДМОВА

НРЗВО “Кам’янець-Подільський державний інститут”, керуючись Положенням про перелік платних послуг, які можуть надаватися НРЗВО “Кам’янець-Подільський державний інститут”, Положенням про сектор надання освітніх послуг та підвищення кваліфікації Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти “Кам’янець-Подільський державний інститут”, проводить спеціальні освітні курси за відповідними програмами з використанням інноваційних освітніх технологій.

Назва, мета, зміст програми, цільова аудиторія спеціального освітнього курсу визначається з урахуванням запитів замовників освітніх послуг на актуальну та назрілу тематику в рамках освітньої діяльності інституту.

Розробка та надання освітніх послуг за спеціальним освітнім курсом за програмою “Фінансова грамотність” зумовлені введенням відповідної навчальної дисципліни до переліку обов’язкових предметів у загальноосвітніх та професійно-технічних освітніх закладах України.

І. Профіль спеціального освітнього курсу за програмою

Повна назва освітнього курсу за програмою	спеціальний освітній курс за програмою «Фінансова грамотність»
Тип документа про проходження спеціального освітнього курсу за програмою/ обсяг програми	сертифікат слухача спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»/ 30 годин (1 кредит ЄКТС). Додаткові документи: рекомендаційний лист до вступу на навчання до НРЗВО «Кам'янець- Подільський державний інститут»/ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж» за обраною ОПП.
Цільова група спеціального освітнього курсу за програмою	Педагогічні працівники загальноосвітніх та професійно-технічних закладів освіти
Передумови для проведення спеціального освітнього курсу за програмою	керуючись п. 3.1. ПЕРЕЛІКУ платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної та комунальної форми власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ), проведення спеціального освітнього курсу за програмою не
Мова викладання спеціального освітнього курсу за програмою	українська
Інтернет-адреса постійного розміщення опису спеціального освітнього курсу за програмою	kpdi.edu.ua
Мета спеціального освітнього курсу за програмою	засвоєння теоретичних та практичних основ фінансової грамотності і використання методик викладання дисципліни
Предмет спеціального освітнього курсу за програмою	Фінанси, банківська справа, фінанси домогосподарств, податкова система, страхування.
Освітнє і професійне значення спеціального освітнього курсу за програмою	Підвищення кваліфікації та набуття компетентностей Набуття основних компетентностей з фінансової грамотності

Перелік компетентностей слухачів спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»	
Загальна компетентність	К 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні компетентності	К 12. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності. К 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення К 24. Здатність управляти комплексними діями/проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих. К 25. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.
Програмні результати навчання слухачів спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»	
Програмні результати навчання	ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих. ПР 09. Відшуковувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації. ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі. ПР 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти. ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій. ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

Ресурсне забезпечення реалізації спеціальних освітніх курсів за програмою «спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»	
Кадрові вимоги до викладачів спеціальних освітніх курсів за програмою	педагогічні, науково-педагогічні працівники, які мають освітню чи професійну кваліфікацію, науковий ступінь відповідно до теми програми, фахівці-експерти з практичним досвідом роботи у визначеній темою галузі;
	педагогічні працівники, які забезпечують відповідні освітні компоненти ОПП ОС бакалавра, ОПС фахового молодшого бакалавра (відповідно до наказу інституту - куратори курсу)
Технологічні вимоги щодо провадження спеціального освітнього курсу за програмою	Наявність: • навчального курсу на освітній платформі КПДІ; • доступ до мережі Інтернет

II. Інформаційний обсяг спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»

№п/п	Назва теми	Короткий зміст
1	Тема 1. Основи фінансової грамотності	Поняття та значення фінансової грамотності. Фінансові цілі та фінансове планування. Особистий та сімейний бюджет: структура і принципи. Фінансова культура та поведінка громадян.
2	Тема 2. Доходи та витрати домогосподарства	Джерела доходів населення (заробітна плата, підприємницький дохід, соціальні виплати). Структура витрат домогосподарств. Принципи раціонального споживання та заощадження. Методи обліку та аналізу витрат.
3	Тема 3. Заощадження та інвестиції	Форми заощаджень: готівка, депозити, цінні папери. Основні інструменти інвестування для населення. Ризики та доходність інвестицій. Державні програми підтримки заощаджень і інвестицій.
4	Тема 4. Кредитування та боргові зобов'язання	Види кредитів (споживчі, іпотечні, освітні тощо). Умови кредитування та вартість кредиту. Управління боргом: правила та помилки позичальників. Кредитна історія та її значення.

5	Тема 5. Фінансова безпека громадян	1. Поняття фінансової безпеки Основні фінансові шахрайства та способи захисту. Захист персональних даних у фінансовій сфері. Роль держави та фінансових інституцій у забезпеченні фінансової безпеки
6	Тема 6. Банківські та небанківські фінансові послуги	Основні банківські продукти (депозити, кредити, карткові рахунки). Небанківські фінансові установи (страхові, кредитні спілки, ломбарди). Електронні гроші та цифрові фінансові сервіси. Порівняння вартості та вигідності фінансових послуг.
7	Тема 7. Страхування та пенсійне забезпечення	Основні види страхування (особисте, майнове, соціальне). Роль страхування у зниженні фінансових ризиків. Пенсійна система України: солідарна та накопичувальна. Особисте пенсійне планування.
8	Тема 8. Податки та соціальні внески	Податкова система України та її структура. Основні податки, які сплачують громадяни. Єдиний соціальний внесок і його значення. Відповідальність за порушення податкового законодавства.

III. Форма навчання за спеціальним освітнім курсом за програмою «Фінансова грамотність»

Форма навчання : очна, дистанційна, змішана.

IV. Орієнтовний розподіл годин спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність» за формами організації навчання

Основними форми організації навчання є: *контактні години (лекційні/практичні/ семінарські заняття тощо)*, які організовуються та проводяться з використанням платформ дистанційного навчання Moodle, Zoom, Meet; *самостійна робота* слухачів курсу під керівництвом кураторів курсу з числа науково-педагогічні працівників, які мають освітню чи професійну кваліфікацію, науковий ступінь відповідно до теми програми, фахівців - експертів з практичним досвідом роботи у визначеній темою галузі; *контрольні заходи*

Назва теми	Всього годин	Контактні години	Самостійна робота	Контрольні заходи
Тема 1. Основи фінансової грамотності	10	2	2	
Тема 2. Доходи та витрати домогосподарства		4		
Тема 3. Заощадження та інвестиції		2		
Тема 4. Кредитування та боргові зобов'язання	8	2	2	
Тема 5. Фінансова безпека громадян		2		
Тема 6. Банківські та небанківські фінансові послуги		2		
Тема 7. Страхування та пенсійне забезпечення	10	4	2	
Тема 8. Податки та соціальні внески		4		
Підсумкове семінарське заняття	2	2		
Всього	30	24	6	
РАЗОМ	30			

V. Оцінювання результатів навчання слухачів спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність»

Оцінювання результатів навчання здійснюється за результатами виконання практичних завдань та проходження підсумкового онлайн тестування. За умови успішного проходження тестування (за наявності 80% правильно виконаних завдань (наданих відповідей)) видається сертифікат слухача спеціального освітнього курсу за програмою «Фінансова грамотність».

VI. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Банківська система України: становлення і розвиток в умовах глобалізації економічних процесів: Монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: «Вектор», 2012. 462 с.
2. Банківські операції: в схемах, таблицях, коментарях: навч. посіб. / уклад.: О. М. Гладчук, І. Я. Ткачук, В. М. Харабара ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича: Рута, 2020. 207 с.
3. Благун І. І. Банківська система України в умовах турбулентності фінансового ринку: теорія, методологія, практика : монографія / І. І. Благун; ДВНЗ "Прикарпат. держ. ун-т ім. Василя Стефаника". - Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарп. нац. ун-т ім. Василя Стефаника", 2020. 363 с
4. Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навчальний посібник. 2-ге вид. К.: ЦУЛ, 2019. 536 с.
5. Гільберг Т. Підприємливість і фінансова грамотність. Навчальний посібник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Частина 1 (вересень–жовтень). 2024. 37с.
6. Ушакова О. А. Банківські операції: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2021. 226 с.
7. Фінансова грамотність (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / В. В. Письменний. Тернопіль: Астон, 2023. 240 с.
8. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; К., 2019. 272 с.

Додаткова література

1. Баранова В. Г. Фінанси: навч. посібник у 2-х част. Одеса: Атлант, 2015. 309 с.
2. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
3. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 400 с.
4. Бюджетні установи: облік та оподаткування, кадри та зарплата, звітність : навч. посіб. / А. М. Дідик, В. І. Лемішовський. Львів : Бухгалтери України, Апріорі, 2018. 1200 с
5. Волохова І. Є., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. Фінанси: навчальний посібник. Одеса, 2018. 262 с.
6. Голюк В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 340 с.
7. Лютий І. О. Фінанси: підручник. К. : Ліра-К. 2021. 728 с.
8. Миськів Г. В. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 270 с.

9. Онищенко В. О. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2016. 599 с.
10. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: навч. посіб. / за ред. О. П. Кириленко, Б. С. Малиняк. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 217 с.
11. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д. І. Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
12. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Вид. 2-ге, випр. і доп. К., 2013. 311 с